

3.5. Plans locals de seguretat ciutadana

Una guia metropolitana

Bellaterra, desembre 2015

Índex

Introducció	3
1. Planificació de les polítiques de seguretat.....	4
1.1. <i>Instruments per a la planificació del Sistema de Seguretat Pública de Catalunya</i>	4
1.2. <i>Plans de seguretat i l'administració local de la seguretat</i>	5
1.3. <i>Pla general de seguretat de Catalunya i planificació local</i>	6
1.4. <i>Directrius per les polítiques locals de seguretat</i>	7
1.5. <i>Criteris tècnics per a l'elaboració dels plans locals de seguretat</i>	8
1.6. <i>Els plans locals de seguretat als municipis metropolitans</i>	9
1.7. <i>Importància de la gestió local de la seguretat</i>	10
1.8. <i>Els plans locals de seguretat: una oportunitat pels municipis</i>	12
2. Criteris tècnics	13
2.1. <i>Fases d'elaboració dels plans locals de seguretat</i>	13
2.2. <i>Continguts dels plans locals de seguretat</i>	18
3. Guia de recomanacions i propostes.....	19
3.1. <i>Posada en marxa del pla</i>	19
3.2. <i>Diagnosi de l'estat de la seguretat</i>	20
3.3. <i>Definició de prioritats, d'objectius i del pla d'acció</i>	24
3.4. <i>Seguiment i avaluació</i>	25
Suport de l'AMB a l'elaboració dels plans locals de seguretat	26
Materials consultats i bibliografia	27

Introducció

Aquesta guia és un útil pràctic que ha estat concebut per fomentar l'elaboració de plans locals de seguretat, amb un especial èmfasi en els municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Vol informar els municipis sobre els processos de planificació de la seguretat ciutadana que s'estan impulsant des de la Generalitat de Catalunya.

També vol donar a conèixer els recursos que l'Àrea Metropolitana de Barcelona posa a disposició dels municipis a l'hora d'elaborar plans de seguretat, especialment a través de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB) i l'Enquesta de victimització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (EVAMB).

Aquest document parteix de les directrius dictades pel Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya a través de la Guia per a l'elaboració de plans locals de seguretat, tot complementant-la amb una sèrie de recomanacions i de propostes pràctiques per als municipis que neixen de l'experiència pròpia i d'altres països.

El document s'estructura en tres apartats:

- El primer aprofundeix en el concepte de planificació integral de la seguretat que inspira el model del Sistema Públic de Seguretat de Catalunya. També valora quin és l'estat d'implantació dels plans locals de seguretat als municipis metropolitans i n'explica els avantatges de la seva elaboració.
- El segon apartat té un caràcter eminentment pràctic. Recull les fases d'elaboració i els continguts estàndard que han de constar en un pla local de seguretat.
- El tercer apartat és una guia de recomanacions i de propostes que han d'ajudar a facilitar la tasca de redacció d'un pla de seguretat.

1. Planificació de les polítiques de seguretat

1.1. Instruments per a la planificació del Sistema de Seguretat Pública de Catalunya

L'abril de l'any 2003, el Parlament de Catalunya aprovava la Llei 4/2003, *d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya*. Fins a aquell moment les competències que avui es consideren pròpies del sistema de seguretat estaven distribuïdes entre diferents departaments de la Generalitat, i la situació a nivell local era encara més heterogènia. Amb aquesta llei s'atribuí a la conselleria d'interior l'autoritat de dirigir la política de seguretat de Catalunya¹; en l'àmbit local aquesta autoritat es va fer recaure en l'alcaldia. Es configurava així l'arquitectura institucional del Sistema de Seguretat Pública de Catalunya, entesa com una estructura d'autoritats polítiques-administratives en dos nivells que, en funció de les seves respectives competències, havien de començar a coordinar la seva activitat per tal de contribuir a l'eficàcia i a la funcionalitat del sistema.

En la mesura en que per prevenir o per afrontar els reptes que planteja la seguretat han d'intervenir serveis, institucions i òrgans diferents, que depenen d'estructures i d'autoritats diverses, arribar a definir uns programes d'actuació específics, amb terminis, responsabilitats i objectius concrets, esdevé una necessitat indefugible. És així que la Llei 4/2003 va introduir un element innovador a casa nostra, en incorporar els criteris de la planificació estratègica com un mitjà per a concretar, coordinar i harmonitzar les polítiques públiques de seguretat que han de donar resposta als reptes que sorgeixen a Catalunya i a l'àmbit local.

L'enfocament estratègic consisteix en desenvolupar un pla a llarg o mig termini a partir d'una anàlisi de la situació i la formulació d'uns objectius clars que ajudin a determinar les mesures necessàries per millorar la situació. I és sobre la base de l'elaboració i de la redacció de plans de seguretat, general i locals, que es proposa definir unes polítiques de seguretat efectives i aconseguir la planificació global del sistema de seguretat pública de Catalunya. Amb aquesta finalitat, la llei preveu una sèrie de mecanismes institucionals, principis de relació i directrius que facilitin la planificació conjunta, així com la integració i l'harmonització de les polítiques de seguretat que es desenvolupen a Catalunya.

¹- El Decret 200/2010, de 27 de desembre, de creació, denominació i determinació de l'àmbit de competència dels departaments de l'Administració de la Generalitat de Catalunya atribueix al Departament d'Interior les funcions relacionades amb la seguretat ciutadana, el trànsit, les emergències i la protecció civil, la prevenció, extinció d'incendis i salvament, els espectacles públics i les activitats recreatives. També hi adscriu l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya, el Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 i el Servei Català de Trànsit.

1.2. Plans de seguretat i l'administració local de la seguretat

Les juntes locals de seguretat s'estableixen com un dels principals mecanismes per avançar en la creació d'espais de planificació conjunta i de coordinació entre la Generalitat de Catalunya i els ajuntaments. La Llei 4/2003 regula la seva organització, el seu funcionament i les seves funcions. D'acord amb aquesta llei, els municipis que disposen de serveis de policia local han de crear una junta local de seguretat que, presidida per l'alcalde o l'alcaldesa, ha d'impulsar, liderar l'elaboració i aprovar un pla general de seguretat per al municipi respectiu. Val a dir que els acords de la junta local de seguretat s'han de prendre per unanimitat i tenen caràcter executiu. Es confia, per tant, a les autoritats municipals la responsabilitat de desenvolupar una estratègia local de gestió de la seguretat, a la vegada que s'incorpora la planificació en seguretat a l'acció de govern, ja que a la junta local de seguretat correspon:

- Informar al Ple de l'ajuntament sobre el pla local de seguretat que aprovi la junta local de seguretat.
- Trametre el pla aprovat al conseller o consellera del departament amb competències en matèria de seguretat pública, que n'ha de donar trasllat als òrgans superiors de coordinació i de participació.
- Informar anualment el Ple de l'ajuntament sobre l'aplicació i les incidències del pla local de seguretat. Per aquest motiu es preveu que una de les sessions anuals de la junta local ha de ser plenària i han d'ésser convidats els vocals no permanents i les persones i entitats previstes per la llei, amb la finalitat de debatre la situació general de seguretat al municipi i conèixer la marxa del pla.

De l'anterior es desprèn que els plans locals de seguretat no són només un document sinó, sobretot, l'inici d'un procés continu de coneixement, definició d'objectius i definició d'estratègies que s'ha d'actualitzar periòdicament, a intervals regulars, per tal d'adaptar-se als problemes i a les prioritats emergents del municipi.

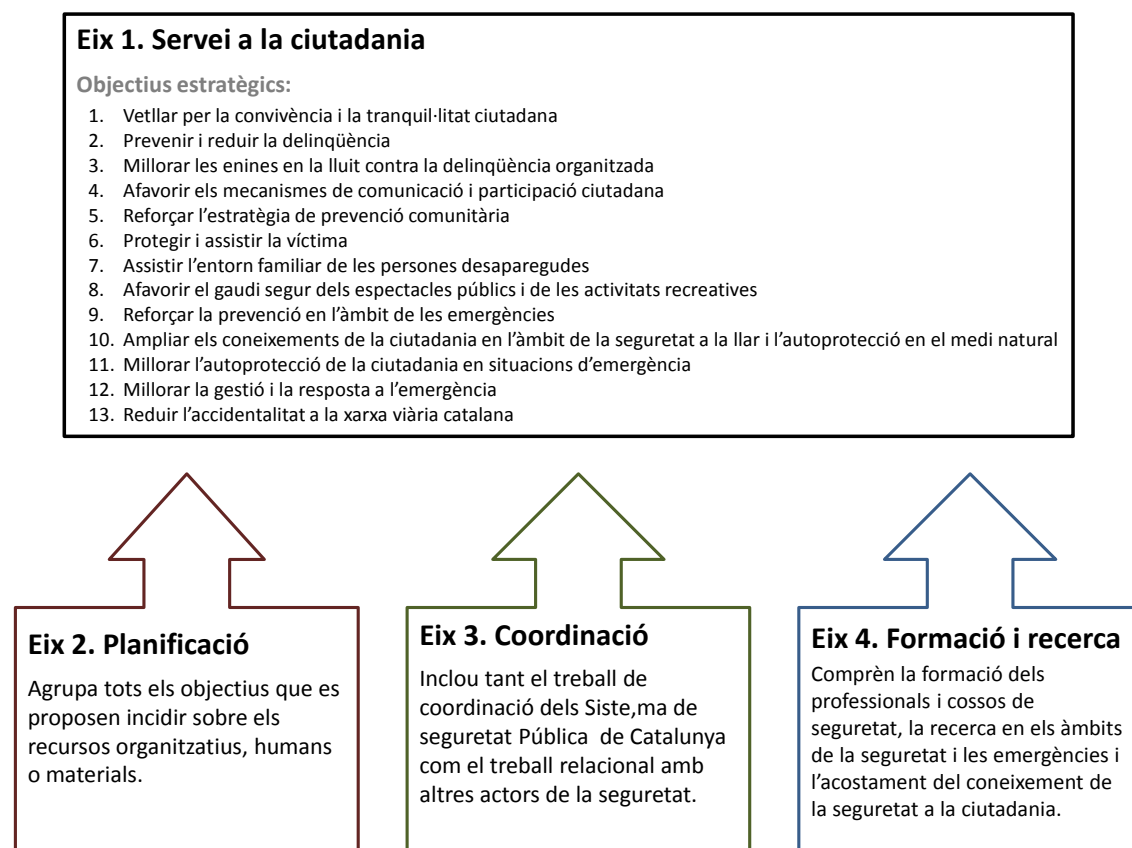
D'aquesta manera, els plans locals de seguretat han de servir per donar resposta a les necessitats específiques de seguretat en l'àmbit municipal, per bé que, per tal de mantenir una visió unitària, sempre s'han d'elaborar tenint en compte els objectius de les polítiques de seguretat acordades pels òrgans superiors i de coordinació, així com les directrius i els criteris tècnics que aprovi el departament titular de les competències en matèria de seguretat pública.

1.3. Pla general de seguretat de Catalunya i planificació local

El Pla general de seguretat de Catalunya és el document en què es plasmen les previsions generals de risc del Govern de la Generalitat i conté el catàleg d'actuacions i els mitjans que es preveu implementar, ja siguin de caràcter preventiu o reactiu, en matèria de seguretat ciutadana, emergències, seguretat viària i altres àmbits que afecten la convivència ciutadana i la seguretat de les persones, els béns i el medi ambient a Catalunya. Pel fet que es tracta d'un pla general, es converteix en el marc de referència obligada per als processos de planificació sectorial i territorial de la seguretat.

La Generalitat de Catalunya ha presentat, fins ara, quatre edicions de plans de seguretat. Els plans parteixen de l'anàlisi de la situació de la seguretat i estableixen els riscos i les amenaces que cal prevenir. El *Pla general de seguretat de Catalunya 2014-2015*, que és l'últim pla aprovat fins el moment, ha estructurat les línies generals d'actuació d'aquest període en 4 eixos i 40 objectius estratègics, destacant especialment el reforç del servei a la ciutadania.

Figura 1. Eixos i objectius estratègics del Pla general de Catalunya 2014-2015

1.4. Directrius per les polítiques locals de seguretat

Les realitat locals són diverses. Per tal d'harmonitzar i promoure el consens en l'elaboració de les polítiques entre els diferents municipis i el Departament d'Interior, en el marc del *Pla general de seguretat de Catalunya 2014-2015* s'exposen les orientacions generals que han de servir, a mode de directrius, com un marc de referència per a la planificació municipal.

Figura 2. Directrius per les polítiques locals de seguretat

La Llei 4/2003, de 7 d'abril, d'ordenació del sistema pública de Catalunya, preveu l'elaboració i redacció de plans locals de seguretat com un instrument que ha de permetre donar resposta a les necessitats específiques de seguretat així com afavorir la coordinació i la integració d'esforços entre les diferents administracions.

En el marc del Pla general de seguretat de Catalunya 2014-2015 es proposen una sèrie de directrius generals que han de servir de marc per orientar les polítiques locals de manera que aquestes puguin fer concrecions diferents i siguin prou flexibles per permetre la innovació i la pluralitat d'iniciatives en l'abordatge de les problemàtiques de seguretat. Són:

Desenvolupament de polítiques preventives

Sens detriment de les polítiques de reacció, es considera d'especial rellevància en l'àmbit local innovar i desenvolupar tècniques de prevenció situacional (modificar o remoure aquells elements de l'entorn físic que faciliten l'aparició de problemes de seguretat), prevenció comunitària (recolzar aquelles iniciatives ciutadanes orientades a remoure els problemes de seguretat) i tècniques de prevenció social (evitar i minorar les situacions d'exclusió i de risc socials).

Col·laboració dels diferents actors de la seguretat

En la definició de polítiques de seguretat s'han de tenir en compte la concurrència de les diferents administracions, serveis, cossos operatius i autoritats competents, així com la necessitat d'incorporar al sistema les capacitats d'altres actors –associacions de voluntaris, seguretat privada, etc.- a fi de sumar-hi les seves contribucions i millorar-ne els resultats.

Protecció dels col·lectius vulnerables

La protecció integral de les persones és l'objectiu primordial de les polítiques de seguretat. Amb tot hi ha àmbits en què determinats col·lectius són més vulnerables; és el cas de les víctimes de violència masclista, domèstica, d'explotació laboral, les persones amb discapacitat o els joves en el cas de la seguretat viària i la protecció civil. Es considera que en el disseny de programes de seguretat s'han de tenir en compte les especificitats d'aquests segments de població per donar una resposta adequada.

Implicació de la ciutadania

Les polítiques de seguretat s'han de concebre i planificar en interacció constant amb la ciutadania. Es considera que s'ha de promoure la seva participació molt especialment en les diagnosi de seguretat i en l'avaluació de programes, a més de cercar la seva col·laboració en l'adopció de mesures d'autoprotecció i la creació de mecanismes de coresponsabilització.

Extracte del Pla general de seguretat de Catalunya 2014-2015

1.5. Criteris tècnics per a l'elaboració dels plans locals de seguretat

A més d'establir les línies d'acció estratègiques i les directrius de les polítiques, els plans generals han establert els criteris tècnics per a l'elaboració dels plans locals de seguretat. Així:

- El *Pla general de seguretat de Catalunya 2008-2011* estableix les primeres directrius i orientacions metodològiques per orientar l'elaboració dels plans locals de seguretat.
- El *Pla general de seguretat de Catalunya 2012-2013* presentà unes línies generals per a l'elaboració d'aquests plans locals.
- El febrer de 2012, des del Departament d'Interior de Catalunya, es va acordar la creació d'un grup de treball per a l'elaboració d'una guia de la planificació que servís com a referent per a la redacció de plans locals de seguretat. La guia es publica annexa al *Pla general de seguretat de Catalunya 2014-2015* i recull les orientacions bàsiques per al procés d'elaboració d'un pla local de seguretat.

La *Guia per a l'elaboració de plans locals de seguretat* dibuixa un procediment estàndard que descriu i concreta el contingut comú que han de comprendre els plans: posada en marxa i lideratge, diagnòstic de l'estat de la seguretat, definició dels objectius i disseny de les activitats, seguiment i avaluació del pla local de seguretat.

La utilització d'aquesta eina, atesa la pròpia diversitat dels municipis, haurà d'adaptar-se a les particularitats de cada cas, en termes de recursos econòmics i humans, la presència de problemàtiques específiques, entre d'altres factors. Val a dir que no hi ha un programa de finançament específic per sostenir aquesta activitat, si bé el Departament d'Interior ofereix suport als municipis sobretot en terme d'accés a la informació i assistència puntual. En funció de la tradició municipal en termes de planificació, també es pot optar per l'assessorament professional extern. Els municipis integrants de l'Àrea Metropolitana de Barcelona poden sol·licitar aquest assessorament a la pròpia entitat que, en funció de les seves competències en cohesió social, pot oferir aquest suport als ajuntaments.

“En matèria de cohesió social i territorial, correspon a l'Àrea Metropolitana de Barcelona:

- a. Promoure la implantació de polítiques públiques comunes en matèria de serveis municipals i de foment de la cohesió social i territorial, amb la finalitat de millorar les condicions de vida dels ciutadans i l'equilibri territorial dels municipis que la integren.*
- b. Participar en la Comissió de Seguretat de l'àmbit territorial corresponent per fomentar polítiques públiques en matèria de convivència ciutadana.”*

Llei 31/2010, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Parlament de Catalunya, Art. 14 H.

1.6. Els plans locals de seguretat als municipis metropolitans

L'obligació d'elaborar un pla local de seguretat ha tingut un seguiment molt desigual a Catalunya, amb municipis que han redactat i avaluat successives edicions dels seus plans de seguretat, d'altres que tot just estan començant a elaborar-los i, finalment, estan aquells municipis que, per raons diverses, no han previst iniciar aquest procés. A l'Àrea Metropolitana de Barcelona, tots els municipis disposen de policia local i, en conseqüència, haurien d'elaborar un pla local de seguretat. Per tal de conèixer quina és la situació actual en relació a aquesta matèria es van realitzar diverses consultes al Departament d'Interior, les alcaldies i els serveis de policia local dels 36 municipis amb els següents resultats:

- 9 municipis ja han elaborat i aprovat almenys un pla local de seguretat.
- 4 municipis metropolitans l'estaven redactant en el moment de la consulta.
- 4 municipis tenen previst iniciar la seva redacció, si bé només 1 confirma que la qüestió ja ha estat abordada per la seva junta local de seguretat.
- A 9 municipis no s'ha previst la redacció d'un pla local, ja sigui perquè es considera que no es disposa dels mitjans tècnics i humans necessaris o, com el cas de Badalona o Sant Adrià del Besòs, perquè disposen d'altres mecanismes de planificació sectorial o de promoció de la seguretat al municipi o en barris específics de la ciutat.
- A 10 municipis no s'ha pogut concretar si comptaven amb pla local de seguretat.

Figura 3. Plans locals de seguretat als municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Municipi	Disposen de PSL	Municipi	Disposen de PSL
Barcelona	Disposen de PLS	Begues	No disposen de PLS
Castelldefels	Disposen de PLS	Castellbisbal	No disposen de PLS
Cornellà de Llobregat	Disposen de PLS	Palma de Cervelló, La	No disposen de PLS
Esplugues de Llobregat	Disposen de PLS	Prat de Llobregat, El	No disposen de PLS
L'Hospitalet de Llobregat	Disposen de PLS	Santa Coloma de Cervelló	No disposen de PLS
Montgat	Disposen de PLS	Tiana	No disposen de PLS
Sant Boi de Llobregat	Disposen de PLS	Badalona	No disposen de PLS
Sant Joan Despí	Disposen de PLS	Badia del Vallès	No disposen de PLS
Viladecans	Disposen de PLS	Sant Adrià de Besòs	No disposen de PLS
Corbera de Llobregat	PLS en redacció	Barberà del Vallès	-
Sant Cugat del Vallès	PLS en redacció	Cerdanyola del Vallès	-
Sant Feliu de Llobregat	PLS en redacció	Cervelló	-
Sant Vicenç dels Horts	PLS en redacció	Gavà	-
Papiol, El	PLS en previsió	Pallejà	-
Molins de Rei	PLS en previsió	Ripollet	-
Montcada i Reixac	PLS en previsió	Sant Climent de Llobregat	-
Sant Andreu de la Barca	PLS en previsió	Sant Just Desvern	-
		Santa Coloma de Gramenet	-
		Torrelles de Llobregat	-

Font: IERMB. Consulta realitzada entre els mesos d'abril i octubre de 2015

1.7. Importància de la gestió local de la seguretat

Els municipis tenen per missió prestar serveis de base essencials amb la finalitat de contribuir al benestar dels seus habitants. En gran mesura, la qualitat de vida dins d'un municipi descansa sobre la possibilitat de gaudir d'uns nivells adequats de seguretat, d'obtenir una resposta adequada davant les situacions d'emergència, de freqüentar i utilitzar sense perill els espais i els equipaments col·lectius, així com de tenir la possibilitat d'afrontar els conflictes que es presenten en el transcórrer de la vida quotidiana d'una manera pacífica.

En el transcurs d'aquests darrers vint-i-cinc anys, els municipis de diferents països del món s'han vist interpel·lats gradualment a enfortir les seves capacitats de gestió sobre la seguretat urbana, articulant una visió integral de l'acció local i desenvolupant estratègies de prevenció de la violència i de la criminalitat. En aquesta línia, s'han organitzat conferències i fòrums internacionals sobre la seguretat urbana, s'han impulsat programes per recolzar els governs locals en la identificació de respostes per fer front als problemes de seguretat, els municipis han establert fòrums internacionals i regionals per tal d'articular polítiques en matèria de seguretat urbana i prevenció.

Una de les etapes clau d'aquest procés va ser la creació del Fòrum Europeu per la Seguretat Urbana (FESU) –una xarxa europea creada l'any 1987 a Barcelona amb el suport del Consell d'Europa i que avui aglutina més de 250 ens locals–, així com la celebració de la conferència internacional sobre la seguretat urbana i la prevenció de la criminalitat de l'any 1989 a Montreal. El manifestos i declaracions finals d'aquestes conferències recullen el compromís dels municipis per articular polítiques de seguretat a escala local orientades, molt especialment, a desenvolupar estratègies de prevenció.

“Les institucions europees i nacionals ja reconeixen a les ciutats com a socis essencials. Essent l'àmbit més proper als ciutadans, en elles es combinen les competències de solidaritat i prevenció així com les de sanció, a través de l'experiència dels problemes quotidians.”

Extracte del Manifest d'Aubervilliers i Saint-Denis, FESU, 2012.

Posteriorment s'han celebrat altres conferències per abordar les diferents dimensions de la prevenció i de la seguretat urbana, especialment Paris (2000), Nàpols (2000), Saragossa (2006), Aubervilliers i Saint-Denis (2012). Paral·lelament, nombrosos estats han reconegut la pertinència d'aquestes aproximacions, el que va permetre, a partir de l'any 1995, l'adopció per part de l'Organització de Nacions Unides (ONU) d'una sèrie d'orientacions que posen l'accent sobre la importància de les estratègies de prevenció i la coordinació amb els operadors, públics i privats, que actuen sobre les causes de la delinqüència, la violència i els riscos des del local. El

Programa Mundial Ciutats més Segures, fundat l'any 1996, i la Xarxa Global de Ciutats més Segures emergeixen com una proposta de l'ONU que, conscient de la responsabilitat dels governs municipals en la reducció de les seves vulnerabilitats, treballa en el disseny de propostes que, sustentades en les dimensions social, espacial i institucional de la dinàmica municipal, promouen intervencions en seguretat per incidir de manera positiva en el desenvolupament del territori i la qualitat de vida de la població. Tant és així que, a càrrec d'ONU-Hàbitat i en el marc de l'Agenda de Seguretat Urbana i Cohesió Social, la seguretat ja ha estat reconeguda com una part constitutiva de l'Agenda de Desenvolupament Urbà Sostenible.

“Els alcaldes i autoritats locals tenen un paper clau en les estratègies de prevenció del crim al conjunt de la comunitat (...). El seu èxit depèn de l'establiment d'aliances entre governs locals i demés actors per planificar i implementar estratègies que tinguin per objecte eliminar la violència, la delinqüència i la inseguretat. La lluita contra la delinqüència i la inseguretat és part clau de la bona governança urbana. La bona governança valora la ciutadania i la seva inclusió a través de la consulta i participació d'aquesta en la presa de decisions i en la planificació –incloent aquells que es troben marginats i viuen en la pobresa.”

Extracte de La reducció de la delinqüència és responsabilitat de tots, © 2012 UN-Habitat

Actualment, la crisi financera i laboral actual representa un desafiament important per als municipis. És per aquest motiu que, abans d'actuar, resulta cada cop més essencial comprendre la naturalesa i l'evolució de la seguretat a nivell local. Importa sobretot precisar el paper clau dels municipis i el potencial d'una aproximació integral de seguretat, tant en termes de beneficis econòmics com socials. En aquest sentit, la planificació de les intervencions ha d'ajudar en la presa de decisions, a la vegada que proporcionar una base racional per a les inversions.

“Les autoritats locals s'enfronten a la minva dels pressupostos, resulta cada cop més important optimitzar la relació cost-eficàcia de les polítiques locals de prevenció de la delinqüència.”

Extracte del Manifest d'Aubervilliers i Saint-Denis, FESU, 2012.

A més de la racionalització de la despesa, la planificació d'una aproximació integrada de seguretat és susceptible de generar altres efectes positius pel municipi. Aquests avantatges s'exposen en el següent apartat.

1.8. Els plans locals de seguretat: una oportunitat pels municipis

La planificació de les polítiques de seguretat ciutadana des d'una perspectiva integral, i per tant l'elaboració de plans locals, comporta un esforç pels municipis i en algunes ocasions dificultats i, potser, resistències. Cal tenir present però que l'elaboració de plans locals també comporta una sèrie de beneficis per a la vida social i econòmica del municipi, així com per a la pròpia administració i serveis locals, els principals dels quals són:

Principals avantatges per a l'administració i els serveis municipals

- Els plans locals parteixen d'un diagnòstic sobre l'estat de la seguretat al municipi. La seva elaboració és una oportunitat per posar en comú les informacions de què disposen els diferents operadors del municipi.
- Els plans permeten avançar en una visió compartida sobre els problemes de seguretat presents al municipi, conèixer els seus efectes sobre la qualitat de vida i avançar en l'abordatge proactiu de les problemàtiques detectades.
- El fet de definir prioritats i elaborar un pla d'acció conjunt entre tots els operadors de la seguretat contribueix a generar dinàmiques de treball transversals, millorar els mecanismes de coordinació, així com un millor control dels recursos i de les despeses en matèria de seguretat ciutadana.

Principals avantatges per a la població

- El primer benefici que es desprèn per la ciutadania és una previsible millora de l'estat de la seguretat al seu municipi i de l'atenció a les seves necessitats.
- L'anunci d'elaboració d'un pla local de seguretat i la consegüent mobilització dels principals operadors mostra una voluntat política clarament definida de mantenir una acció concertada per resoldre els problemes de seguretat del municipi. Tot plegat ofereix una mostra de la vitalitat de l'administració i serveis públics per millorar la qualitat de vida de la població.
- Obrir canals de participació ciutadana, especialment en la fase de diagnòstic, permet incrementar la inclusió de la població en la gestió municipal.

2. Criteris tècnics

2.1. Fases d'elaboració dels plans locals de seguretat

La *Guia per a l'elaboració de plans locals de seguretat* descriu les pautes bàsiques de procediment d'elaboració d'un pla i defineix els continguts comuns dels plans que, partint de la fase de posada en marxa del pla, comprenen: diagnosi de l'estat de la seguretat al municipi, definició dels objectius i disseny d'activitats, seguiment i avaluació.

1. Posada en marxa del Pla

La finalitat d'un pla local és definir l'estratègia municipal per abordar la seguretat ciutadana al municipi, pel que la primera etapa del procés consisteix en aconseguir la implicació de tots els serveis i persones que es veuran involucrades.

La junta local de seguretat és l'òrgan que impulsa l'elaboració del pla local. El lideratge del projecte ha de recaure en els polítics municipals des del principi, doncs el govern municipal és el portador de les aspiracions de la població hi ha estat escollit democràticament, per tant ha de jugar un paper clau a l'hora de determinar les línies estratègiques a seguir i els recursos que s'hi destinen.

L'elaboració d'un pla de seguretat és una tasca col·lectiva, que requereix de la participació de diferents actors (del propi sistema de seguretat i externs). Per garantir l'avenç del procés de treball convé comptar amb una persona que s'encarregui de la coordinació tècnica, amb capacitat de mobilitzar els diferents actors (interns i externs) i amb relació directa amb el govern municipal. Aquesta persona és la responsable de l'elaboració del pla i la que ha de proporcionar els criteris tècnics a seguir.

Per aconseguir que la màxima operativitat és interessant organitzar una comissió de treball formada pels responsables dels àmbits clau de la seguretat ciutadana (serveis policials, d'emergències i protecció civil, SEM i representants de l'equip de govern). Aquesta comissió serà l'encarregada de desenvolupar les tasques necessàries per acabar redactant el pla local.

En funció de les característiques i dels recursos disponibles a l'Ajuntament, es pot considerar necessari recórrer a assessorament extern, que en el cas dels municipis metropolitans es pot concertar a través de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Aquest equip realitza tasques d'assessorament i aporta el seu coneixement i capacitat de treball al llarg de totes les fases de redacció del pla.

2. Diagnosi de l'estat de la seguretat al municipi

En la fase de diagnosi s'identifiquen els riscos que afronta el municipi en matèria de seguretat i els recursos de què es disposa per fer-los front. Es tracta d'una etapa essencial del pla local de seguretat, doncs el diagnòstic és l'instrument que permet conèixer l'abast dels problemes de seguretat que afecten el municipi i, en bona mesura, conèixer les seves causes i avançar a l'hora de determinar les solucions possibles.

La informació a considerar no és homogènia i ha de variar necessàriament en funció de la situació i de la realitat de cada municipi. Cal tenir present que, a més dels indicadors de gestió que generen els propis serveis i operadors, és necessari incloure altres fonts d'informació que, com les enquestes de victimització i d'opinió, les consultes a persones clau o les marxes exploratòries permeten elaborar un quadre més precís de la realitat de la seguretat i de la seva percepció per part de la població.

A partir de l'anterior, els plans locals de seguretat han de tenir en compte les informacions següents:

- Dades generals sobre l'entorn físic i sociodemogràfic: estructura i evolució demogràfica, estructuració urbana, condicions de vida, salut pública, problemes socials, infraestructures i equipaments, serveis disponibles.
- Dades criminològiques: victimització; estadístiques sobre l'activitat de la policia en l'àmbit del Codi penal; estadístiques de la justícia i el sistema penal.
- Dades sobre la convivència: estadístiques sobre l'activitat de la policia en l'àmbit de policia assistencial i administrativa; demandes ciutadanes per incidents.
- Dades de seguretat viària i mobilitat: fluxos de mobilitat quotidiana; distribució modal; accidentalitat; delictes contra la seguretat viària; estadístiques sobre l'activitat de la policia.
- Dades d'emergències: incendis; activacions de plans de protecció civil; serveis sanitaris; salvaments.
- Informació sobre l'oferta de seguretat: recursos disponibles.

La informació a tractar és basta i procedeix de fonts molt diferents. En aquest sentit cal tenir present que el pla de seguretat no ha de contenir tota aquesta informació com si es tractés d'un exercici mecànic de recopilació de dades, sinó únicament aquella que permet identificar quines situacions són prioritàries per a l'acció.

3. Definició dels objectius i disseny d'activitats

3.1. Les prioritats

El procés de diagnosi té com a principal finalitat contribuir a generar un consens informat sobre les dificultats o problemes de seguretat ciutadana existents en el municipi. La finalitat última consisteix, doncs, en propiciar el diàleg sobre aquelles situacions que tenen un major impacte en la seguretat del municipi des del punt de vista de la seva elevada ocurrència o gravetat.

Un cop identificats aquests problemes correspon a l'equip de govern, com a últim responsable, definir, a partir de les aportacions de l'equip de treball, quines seran les prioritats de la política de seguretat del municipi durant els següents anys.

3.2. La definició dels objectius marc o estratègics

Un cop que s'han definit les prioritats municipals en matèria de seguretat ciutadana ja queda totalment definit el diagnòstic i comença el procés de definir un pla d'acció. Abans però, s'han d'explicitar quines són aquestes prioritats, que per naturalesa són objectius de caràcter general, que determinen les grans línies estratègiques del pla.

Es tracta, en definitiva, d'una declaració d'intencions a partir de les quals es derivaran els objectius específics d'intervenció i, posteriorment, les accions necessàries per assolir-los.

Objectiu estratègic 1: Vetllar per la convivència i la tranquil·litat ciutadana

“Un dels àmbits que determina el nivell de seguretat percebuda i viscuda pel ciutadà és la gestió de l'espai públic. Per això cal garantir un entorn cívic i prevenir tant els comportaments molestos com els vandàlics.”

Extracte de Pla de seguretat de Catalunya 2014-2015, Departament d'Interior

3.3. La definició dels objectius específics

Els objectius específics són la concreció dels objectius marc o estratègics en fites mesurables. En conseqüència, a l'hora de plantejar els objectius específics s'han de tenir en compte les problemàtiques concretes que es vol abordar. També s'han de tenir en compte les fites concretes que es vol assolir. En definitiva, es tracta de precisar la situació que es vol intervenir i els impactes que es volen aconseguir a través d'una acció concreta.

Sempre que sigui possible s'ha de quantificar l'objectiu, doncs això permet precisar finalitats clares i realistes, així com valorar posteriorment si aquesta fita s'ha assolit o si cal esmerçar més esforços.

Exemples de redacció d'objectius específics a la Guia d'elaboració de plans:

“Reduir un 30% els morts i ferits en accident de trànsit.”

“Reduir un 10% els delictes de lesions produïts en els espais públics del terme municipal”

Extracte de Pla de seguretat de Catalunya 2014-2015 , Departament d'Interior

4. Les accions del pla

Les accions són les intervencions concretes que s'han de desenvolupar per a contribuir a l'assoliment de cadascun dels objectius que s'han proposat. Es tracta, juntament amb el diagnòstic, d'una de les fases més importants del procés d'elaboració d'un pla local de seguretat, ja que és en aquest punt que es dona concreció al conjunt del pla.

Per elaborar un pla d'acció és necessari escollir aquelles intervencions que estan d'acord amb els objectius definits, i fer-ho en funció dels recursos, financers i humans, amb que es compta per dur a terme l'actuació. Cal valorar també que la seva realització contribueixi efectivament a assolir l'objectiu proposat. S'han de prioritzar, per tant, aquelles accions que siguin eficaces, realistes i que comptin amb els mitjans necessaris per dur-les a terme.

És important, per tant, que en aquest procés es compti amb la participació d'aquells serveis i operadors (públics i privats) implicats en la seva execució, de cara a valorar les possibilitats reals de dur-les a terme i reunir els suports adequats que assegurin la posterior implementació.

Un cop que s'han identificat els actors i s'han consensuat les mesures a executar, s'han de recollir en un pla d'actuació. Es tracta d'explicitar les accions, els actors i operadors implicats, mitjans i terminis de la seva execució.

5. Seguiment i avaluació del pla local de seguretat

Es recomana que al final de cada any de vigència del pla es faci un informe d'avaluació de l'estat d'execució i compliment del pla. Aquests informes haurien de contenir:

- L'estat d'execució de les accions previstes.
- Comprovació de si les mesures aplicades assoleixen els objectius previstos.
- Propostes de correccions de les actuacions, en el cas que s'evidenciïn canvis constatables en la realitat municipal, tant pel que fa a la situació que va ocasionar l'acció com a les possibilitats d'implementació o l'eficàcia de la mateixa.

De la mateixa manera, en finalitzar el període de vigència del pla cal dur a terme una avaluació final, l'informe de la qual ha de contenir:

- Una avaluació del nivell d'execució de les accions previstes en el pla. En els casos de no-execució o de modificació caldrà incloure-hi les causes que ho han motivat.
- El nivell d'assoliment dels objectius específics. Interessa saber si s'han solucionat els problemes detectats a l'inici del procés. Així, un cop confirmada la realització de les accions, cal conèixer si s'han assolit els objectius que es van plantejar.

Tot plegat indica que els plans locals han de preveure mecanismes de seguiment i d'avaluació que permetin conèixer tant l'estat d'execució de les actuacions previstes al pla com indicadors que relacionin aquestes accions amb la situació de seguretat.

- Els indicadors d'execució: permeten saber si les accions previstes s'han dut a terme i fins a quin punt. Indiquen per tant l'estat d'execució de l'acció que pot ser: pendent d'execució, en execució, finalitzada o abandonada.
- Els indicadors de d'assoliment: permeten saber com ha evolucionat la situació per a la que s'havia previst l'acció, és a dir, fins a quin punt aquesta acció ha assolit el seu objectiu.

Com es pot veure, el procés de seguiment i avaluació del pla és una tasca laboriosa. Per aquest motiu es considera que els plans locals de seguretat han de preveure i explicitar quin és el servei, regidoria o unitat responsable de fer-ne el seguiment i avaluar-lo. Es recomana que se seleccioni a la persona encarregada de la coordinació tècnica i la comissió de treball del pla. També es recomana que aquesta tasca pugui recaure en un equip extern que aporti una visió no condicionada.

2.2. Continguts dels plans locals de seguretat

Una vegada exposades i conegudes les diferents fases d'elaboració d'un pla de seguretat, en aquest apartat es concreten quins són els continguts que s'han d'incloure en el document que es presentarà a la junta local i al govern municipal. Es pren com a referència el *Pla de seguretat de Catalunya 2014-2015*.

Figura 4. Continguts estàndard d'un pla local de seguretat

Un pla local de seguretat ha de tenir els apartats següents:

Dades generals i sobre la seguretat

S'han d'incloure aquelles informacions que permetin conèixer les situacions que tenen un major impacte en la seguretat del municipi i sobre les quals s'ha acordat intervenir. Es poden incloure:

- *Dades sobre l'entorn físic i sociodemogràfic.*
- *Dades criminològiques*
- *Dades sobre la convivència*
- *Dades de seguretat viària i mobilitat*
- *Dades d'emergències i salvament*
- *Informació sobre l'oferta de seguretat.*

Pla d'actuació

S'ha de fer constar:

- *Els objectius del pla*
- *Les accions associades a cada objectiu*
- *Els operadors i serveis implicats en cada acció*
- *Els responsables de coordinar l'execució de l'acció*

Seguiment i avaluació

En el cas del Pla de seguretat de Catalunya 2014-2015 s'inclouen els indicadors de referència que s'utilitzaran per avaluar l'assoliment dels objectius específics.

Font: Elaboració pròpia, en base a Pla de seguretat de Catalunya 2014-2015

3. Guia de recomanacions i propostes

3.1. Posada en marxa del pla

Per un municipi que inicia un procés de planificació de les seves polítiques de seguretat des d'una perspectiva integral s'ha de tenir en compte que una de les claus de l'èxit resideix, en molt bona mesura, en la seva capacitat d'assegurar un suport i una coordinació eficaç a tot aquest procés. La coordinació és essencial, doncs l'elaboració d'un pla local i la seva posterior execució implica la mobilització d'un gran nombre d'actors (operadors i serveis públics, privats i de la societat civil) i sovint es precisa de la seva intervenció conjunta.

És per aquest motiu que es considera recomanable que es formalitzi en alguna resolució de l'alcaldia o de la junta local de seguretat tant la decisió de posar en marxa el procés de planificació com sobre qui recaurà el lideratge del procés. També es recomanable que aquest paper recaigui en alguna persona de l'Administració, doncs aquesta pot servir de pont i punt de trobada entre els operadors del sistema de seguretat, els serveis municipals, la societat civil i el govern local.

Aquesta persona ha de contribuir a:

- Mobilitzar aquests actors i mantenir la seva participació al llarg del procés.
- Donar-los suport durant la fase de diagnòstic.
- Facilitar-los el procés de definició de prioritats estratègiques del pla.
- Fer un seguiment de la implementació de les accions del pla i intervenir en el cas de detectar problemes.
- Ajudar a elaborar criteris d'avaluació dels objectius.

A la pràctica, aquestes persones i els seus equips juguen un paper clau a l'hora d'organitzar els contactes i les sessions de treball entre els diferents actors, facilitar-los els espais de trobada i els elements necessaris per a desenvolupar aquesta tasca. També actuen de pont entre els grups de treball i el govern municipal.

Depenent de la grandària del municipi i de la seva complexitat institucional, és possible que es necessiti d'un equip de suport que ajudi a compondre una visió de conjunt del procés d'elaboració del pla, faciliti les tasques de coordinació, organització i dinamització dels grups de treball. En el cas dels municipis de l'AMB aquesta és una possibilitat que els hi ofereix el govern metropolità a través dels instituts d'investigació que són mitjà propi de la institució, pel que es considera interessant contactar-hi.

3.2. Diagnosi de l'estat de la seguretat

A partir del diagnòstic es defineixen els factors de risc presents al municipi i s'obtenen pistes sobre com actuar per prevenir-los o reaccionar quan aquests es presenten. És per aquest motiu que l'elecció de les dades ha d'estar guiada per la seva utilitat i la seva rellevància en el marc del pla de seguretat. Curt i ras, s'han d'emfatitzar aquelles informacions relacionades amb aquells problemes de seguretat que són més rellevants al municipi i sobre els que es consideri prioritari intervenir.

Procediments per seleccionar informació

Actualment hi ha una gran quantitat d'informació disponible en tots els àmbits de la vida social. La seguretat ciutadana no és una excepció. A part dels registres dels serveis de policia, compten amb els propis registres del serveis municipals, dels departaments de la Generalitat, així com dades estadístiques provinents d'enquestes i estudis d'opinió. El diagnòstic de seguretat no ha de ser únicament un procés mecànic de recopilació i exposició d'aquestes informacions, sinó que ha de servir per identificar els principals problemes i reptes pel municipi. Per tant, una bona manera de posar-s'hi i no sucumbir a l'excés d'informació consisteix en començar el procés de diagnosi demanant a aquelles persones que tenen un coneixement aprofundit de la realitat o del seu àmbit de treball en el camp de la seguretat ciutadana, quines són els principals problemes i reptes que afecten actualment el municipi.

Es proposa, per tant, iniciar el procés de diagnosi de la seguretat al municipi amb una ronda d'entrevistes individuals i/o dinàmiques de grup exploratòries amb tècnics municipals, actors sectorials, serveis de policia, amb la pròpia ciutadania i, en general, qualsevol altre persona que pel seu coneixement de la situació municipal o càrrec tingui especial rellevància. L'objectiu d'aquestes consultes no consisteix en realitzar una anàlisi profunda de l'estat de la seguretat, sinó conèixer el pols de la seguretat al municipi i identificar-ne les principals problemàtiques i especificitats. S'aconsella organitzar la informació identificant els següents camps: situació problemàtica; a qui afecta; a quin àmbit de la seguretat fa referència (processos sociodemogràfics; infraestructures i equipaments del municipi; delinqüència i victimització; convivència ciutadana; seguretat viària; emergències; recursos municipals).

Aquest procediment permetrà orientar el procés de recollida d'informació, servint com una guia sobre les dades i sobre les fonts de dades que serà necessari consultar. S'obre així una segona etapa per a una investigació més detallada. Es tracta d'aprofundir en aquelles situacions que s'han detectat, traçant ràpidament el seu perfil i situar-les en el context demogràfic i socioeconòmic de la ciutat. Això contribuirà a considerar les problemàtiques

detectades en un context més ampli, comprendre millor la seva gènesi i començar a identificar possibles respostes estratègiques.

Recomanacions sobre les dades qualitatives

En aquesta segona etapa resulta fonamental l'ús de dades estadístiques i registres. L'elecció de les fonts de dades ha de basar-se en la seva fiabilitat, pel que s'han d'utilitzar aquelles informacions suficientment contrastades, com les publicades a l'IDESCAT, el padró municipal, els registres policials, de bombers o de justícia, les demandes ciutadanes als serveis de policia o als servei d'atenció municipals.

El conjunt de dades i les anàlisis realitzades haurien d'incloure, en la mesura del possible, informació diferenciada segons el sexe, grups d'edat i territoris, de cara a un diagnòstic precís de la situació. En aquest sentit els registres de serveis acostumen a presentar una doble limitació doncs, d'una banda, no acostumen a permetre desagregar els resultats segons característiques demogràfiques i, per altra banda, aquests registres són sobretot indicadors de gestió, pel que no informen sobre la situació de la seguretat sinó sobre l'acció dels operadors. És per aquest motiu que periòdicament es realitzen enquestes de victimització i d'opinió sobre la seguretat –a Barcelona des de l'any 1984, al conjunt de l'Àrea Metropolitana des de l'any 1990 i a Catalunya des de l'any 1999.

Les enquestes de victimització i d'opinió es realitzen a una mostra significativa de població i aporten informació sobre la victimització (episodis delictius que ha patit la ciutadania, independentment de si s'han denunciat o no), sobre el nivell de seguretat percebuda i l'opinió sobre els serveis policials. Aquestes enquestes han de ser una referència en l'elaboració del plans locals de seguretat. Ara bé, atès el sistema d'afixació de la mostra, els seus resultats no acostumen a ser representatius a nivell territorial. Tanmateix, l'*Enquesta de victimització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona* es realitza anualment i els municipis poden demanar una ampliació de la mostra per tal d'obtenir resultats per al conjunt del municipi o pels seus districtes. Sol·licitar una ampliació de la mostra permet aprofitar les economies d'escala i participar d'una operació que l'any 2015 ha estat reconeguda com estadística oficial per l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Recomanacions i utilitat de les dades qualitatives

Durant aquesta fase pot ser necessari adquirir una major comprensió sobre problemes (com la violència de gènere, la violència contra la gent gran,...) o temes específics. En aquest cas es pot contemplar la necessitat de realitzar entrevistes en profunditat, dinàmiques grupals

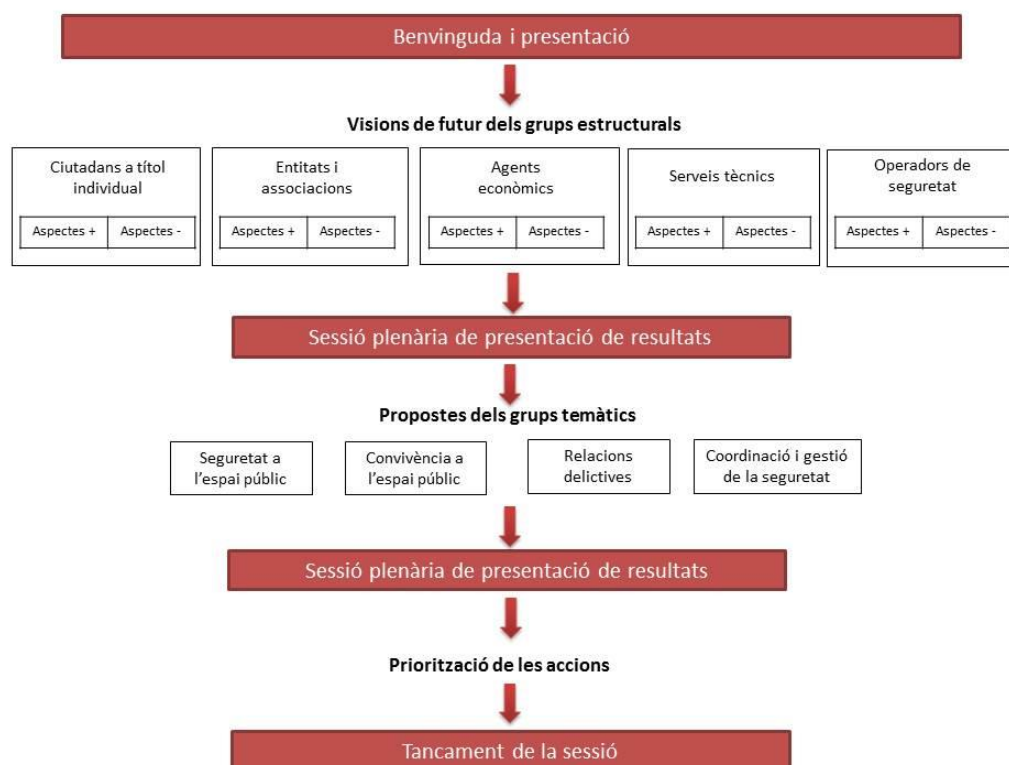
o reunions de treball amb els actors de primera línia, el teixit associatiu o la població del municipi. És important definir quin és el grau de participació que es vol assolir en el diagnòstic.

Les tècniques de grup requereix d'un esforç de preparació previ (seleccionar participants, trobar una data, trobar un espai adequat,..) i d'anàlisi posterior, però permeten incorporar una sèrie de dinàmiques que les fan molt adaptables. Es poden utilitzar per tal d'obtenir informació sobre l'estat de la seguretat, interrogar sobre les dinàmiques emergents, prioritzar problemàtiques,... S'ha de tenir present que és important restituir a aquestes persones els resultats que s'han obtingut.

Figura 5. Exemple d'estructura d'uns tallers participatius amb finalitat diagnòstica

Es proposa organitzar uns tallers de participació que permetin identificar les necessitats i demandes al voltant de la qüestió de la seguretat i de la convivència. S'aplicarà la metodologia de tallers EASW (European Awareness Scenario Workshop). L'objectiu principal dels tallers EASW és consensuar, entre els diferents actors d'un territori, quin és el model de ciutat desitjat.

Al taller participen de trenta a cinquanta persones, seleccionades per mostreig intencional entre quatre o cinc grups d'actors: tècnics i professionals d'equipaments, actors econòmics, representants d'entitats i associacions, ciutadans a títol individual i operadors de seguretat

Font: Elaboració pròpia

En el cas de grups de treball amb els equips municipals, a més de recollir informació i prioritzar-la, també resulta relativament senzill realitzar un inventari de les accions que s'estan duent a terme per part dels serveis. Aquesta informació, a més de permetre un major coneixement, pot resultar d'una gran utilitat en etapes posteriors de l'elaboració del pla, especialment a l'hora d'elaborar el pla de treball.

Figura 6. Exemple d'una guia per a realitzar un inventari d'accions

Quines accions s'estan duent a terme en el vostre servei en relació a.....?

Descripció de l'acció	Direcció o servei responsable	Persona de contacte

Creu que aquestes actuacions són suficients per canviar la situació o caldria esmerçar més esforços o recursos?

En el cas que calgui una actuació més específica, si-us-plau indiqueu quines accions específiques considera que s'haurien de posar en marxa...

Describeu breument l'acció	Quins serien els resultats esperats?	Direccions o serveis implicats	Persona de contacte

Font: Elaboració pròpia

Recomanacions sobre l'anàlisi i la síntesi d'informació

Un cop es disposa de tota la informació que es considera necessària, arriba el moment d'organitzar-la i presentar-la de la manera més clara possible. En aquest moment pot resultar útil utilitzar algunes tècniques de síntesi o d'anàlisi senzilles com:

- L'anàlisi cartogràfic de les principals variables i la seva representació per zones o barris del municipi.
- Aplicació del *benchmarking* per tal de comparar les dades més significatives del municipi amb les mitjanes de l'AMB, Catalunya o altres municipis similars.
- Presentar gràficament els indicadors i la seva evolució.

El diagnòstic local de seguretat reposa en bona mesura en el rigor de l'anàlisi i la qualitat de les dades utilitzades, però no pot esdevenir una tasca de "laboratori", sinó que l'ideal seria que el treball es realitzés de manera conjunta, és a dir, que el diagnòstic sigui participat. Val a dir que això no sempre és possible. Una bona manera d'aconseguir que les diferents persones implicades s'acaben fent-se-lo seu és socialitzant i posant en comú els resultats.

3.3. Definició de prioritats, d'objectius i del pla d'acció

Es tracta de produir l'estratègia que permetrà intervenir sobre els problemes de seguretat que s'han detectat al municipi. És important definir els objectius i prioritzar les actuacions sempre d'acord amb els recursos disponibles, tant econòmics com humans. La major o menor facilitat per definir prioritats i objectius dependrà en bona mesura de la qualitat del diagnòstic, doncs a partir d'ell caldrà respondre les preguntes següents:

- Quina situació concreta volem corregir o millorar?
- Quines són les principals manifestacions d'aquesta situació?
- Quines són les causes o els factors determinants que la provoquen?
- Què volem aconseguir? Quins són els nostres objectius?
- De quins mitjans disposem per canviar la situació?

És important establir per a cada acció una *persona responsable*, amb la capacitat de lideratge adequat com per a que es l'acció es dugui a terme. A través d'aquesta persona es podrà fer un seguiment sobre l'estat d'execució de l'acció. També pot actuar com a referent a l'hora de valorar el seu funcionament i eficàcia.

També és important *definir per a cada objectiu estratègic un indicador que permeti fer un seguiment de la situació sobre la que es vol incidir. Per a cada acció és important detallar quins indicadors permetran fer un seguiment del seu grau d'execució.*

Una bona manera d'avançar en aquesta fase és prendre com a punt de partida i referència els plans generals de seguretat. Aquests plans presenten el pla d'acció en forma de fitxa o graella on es precisen: els objectius específics, les accions, la unitat responsable i una sèrie d'indicadors associats que permetin fer un seguiment.

Figura 7. Exemple de pla d'acció

Eix 2		Planificació	
Objectiu estratègic 17		Garantir la qualitat del servei de la PG-ME	
La prestació d'un servei de qualitat i la seva millora requereix capacitats inspectores per identificar i avaluar com es presta el servei a la ciutadania.			
Unitat responsable	Altres unitats internes participants	Operadors externs participants	
Direcció General de la Policia			
Programació	Accions	Indicadors associats	
1. Establiment i implementació d'un Pla anual d'inspecció dels serveis		<ul style="list-style-type: none"> • Publicació del Pla i del seu compliment 	
2. Elaboració d'un projecte d'intervenció i inspecció de serveis que incorpori la seva supervisió en línia		<ul style="list-style-type: none"> • Assoliment 	
3. Elaboració d'un Pla de millora del servei prestat a les oficines d'atenció a la ciutadania		<ul style="list-style-type: none"> • Assoliment 	
4. Millora continua del procés de la detenció i d'atenció a la víctima		<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'accions de millora 	
5. Anàlisi de la millora de la gestió dels diferents serveis a partir d'indicadors específics		<ul style="list-style-type: none"> • Quadre d'indicadors de gestió 	

Font: Pla de seguretat de Catalunya 2014-2015. Departament d'Interior: Generalitat de Catalunya

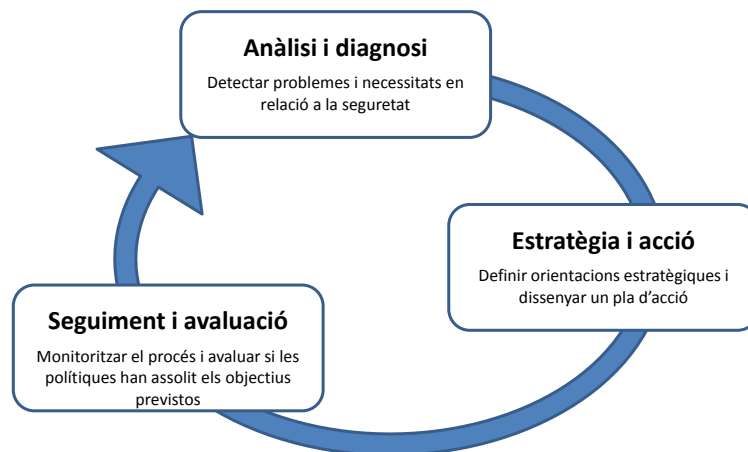
3.4. Seguiment i avaluació

Cal prestar una atenció molt especial al seguiment i a l'avaluació del pla d'acció al llarg de tot el procés d'implementació i no únicament en la seva finalització. S'ha de tenir en compte que el diagnòstic que s'ha realitzat no seguirà vigent durant tot el període de duració del pla, sinó que estan condemnats a quedar ràpidament antiquats. Sense el seguiment i l'avaluació periòdiques es perd l'oportunitat d'adaptar-se a les noves situacions emergents, i l'estratègia local perdrà ràpidament la seva vigència, amb tot el que això comporta en pèrdua d'eficàcia i credibilitat.

El seguiment i l'avaluació del pla comporta adoptar dues perspectives:

- Una perspectiva operativa, que consisteix en conèixer quin és l'estat d'execució de les accions. Els indicadors de seguiment que s'han elaborat durant la fase de definició del pla, són la clau per conèixer el grau d'implantació de cada acció i del conjunt del pla. També pot ser adequat o necessari elaborar instruments de consulta a les persones encarregades de l'acció, per tal que valorin la seva idoneïtat, mancances, es proposin millores.
- Una perspectiva estratègica, que es basa en els indicadors de situació. En funció dels resultats d'aquests indicadors, caldrà ajustar o no el Pla. És interessant o pot resultar útil elaborar un quadre de comandament amb aquests indicadors, doncs d'aquesta manera s'agilitzarà el procés i es mantindrà una sèrie de mesures periòdiques que permetran fer el seguiment en la perspectiva temporal.

Figura 8. Síntesi del procés de redacció d'un pla local de seguretat

Font: Elaboració pròpia

Suport de l'AMB a l'elaboració dels plans locals de seguretat

L'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans és un mitjà propi de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Una de les seves vocacions és aportar la seva experiència i donar suport a les administracions públiques en els seus projectes de millora de la seguretat. Com a consorci d'investigació per a la recerca de qüestions econòmiques, socials i territorials en àmbits urbans, metropolitans i regionals, l'IERMB té coneixement sobre fonts d'informació en seguretat ciutadana, especialment enquestes de victimització, i també en quant a indicadors de l'entorn demogràfic, social i urbà de les ciutats. Pot oferir:

Objectius de l'etapa	Suport tècnic IERMB
<p>Diagnosi de l'estat de la seguretat al municipi</p> <p>La fase de diagnosi se centra en el coneixement i l'anàlisi de l'entorn per tal de detectar els riscos i necessitats de seguretat del municipi i els recursos de què disposa per afrontar-los. A la vegada, la fase de diagnosi servirà per a seleccionar indicadors sobre l'estat de la seguretat i establir un sistema de seguiment periòdic.</p> <p>Cal obtenir informacions en els àmbits següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Entorn físic, demogràfic i econòmic del municipi. • Extensió de la delinqüència i de la victimització. • Sentiment de seguretat i demandes de seguretat. • Civisme i conflictes de convivència. • Gestió local de la seguretat. • Emergències i protecció civil. • Justícia i sistema penal. • Participació ciutadana. • Informació sobre problemàtiques específiques de seguretat. 	<p>Les fonts d'informació poden ser quantitatives i qualitatives, i varien en funció de les dades disponibles que hi hagi per al municipi. L'IERMB disposa de coneixement de les fonts d'informació en matèria de seguretat ciutadana, experiència en la producció, tractament, integració i anàlisi quantitatiu de la informació sobre seguretat i experiència en l'organització de grups de discussió, la seva dinamització, recollida d'informació i anàlisi qualitatiu de les dades. A més dels registres i estadístiques de l'IDESCAT, l'IERMB treballa amb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enquesta de victimització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. • Enquesta de Condicions de Vida i Hàbits de la Població. • Enquesta de Mobilitat Quotidiana. <p>També disposa de personal format en fonts de dades qualitatives: Entrevistes o grups de treball/discussió amb la participació de les institucions responsables i grups d'interès.</p>
<p>Definició dels objectius i disseny d'activitats</p> <p>En funció dels problemes i riscos de seguretat detectats, caldrà fixar i prioritzar objectius i definir les actuacions necessàries. És recomanable que s'organitzi una comissió de treball, liderada des dels responsables de l'Ajuntament, i amb la presència dels actors implicats: responsables de la seguretat ciutadana, d'emergències, de seguretat viària i altres àmbits que afectin la convivència. Aquesta comissió s'encarregarà de definir les grans finalitats del pla o objectius marc, els objectius específics i les intervencions concretes per a assolir-los.</p>	<p>En aquesta fase l'IERMB ofereix suport en la definició d'estratègies i selecció d'accions mitjançant:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organització i dinamització de grups de treball. • Orientació per identificar i concretar prioritats d'intervenció, propostes d'actuació específiques i terminis.
<p>Avaluació</p> <p>Els plans locals de seguretat han de preveure mecanismes de seguiment i d'avaluació que permetin conèixer l'estat d'execució del pla i l'evolució dels problemes de seguretat. Durant aquesta fase caldrà redactar informes anuals sobre l'estat d'execució i compliment del pla. Al acabar la vigència del pla caldrà també fer un informe d'avaluació final.</p>	<p>En aquesta etapa l'IERMB es pot encarregar de:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seleccionar i actualitzar indicadors de situació sobre l'estat de la seguretat. • Ajudar en la definició d'indicadors de seguiment de les accions. • Redacció dels informes d'avaluació.

Materials consultats i bibliografia

- *Abécédaire de la prévention du crime au niveau municipal*, Fédération canadienne des municipalités, Canada: 2000.
- *Guia per a l'elaboració de diagnòstics de seguretat amb visió de gènere a l'àmbit rural i urbà*, Departament d'Interior(Generalitat de Catalunya): 2010.
- *Guia per a l'elaboració de plans locals de seguretat*, Departament d'Interior(Generalitat de Catalunya): 2014.
- *Guía sobre las Auditorías locales de seguridad. Síntesis de la práctica internacional*. Foro Europeo para la seguridad urbana (FESU), Paris:2007.
- *La clé pour des municipalités plus sûres*. Foundation Docteur Philippe-Pinel, Canada:2004.
- *La reducción de la delincuencia es responsabilidad de todos* , UN-habitat, 2012.
- *Pla general de Seguretat de Catalunya 2014-2015*, Departament d'Interior(Generalitat de Catalunya): 2014.
- *Seguridad, Democracia y Ciudades. Manifiesto de Aubervilliers y Saint-Denis*, Foro Europeo para la seguridad urbana (FESU), Paris:2012.
- *Vivre en sécurité, se donner les moyens*, Centre international pour la prévention de la criminalité, Canada:2006